

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	3
1.3 ประโยชน์ที่จะได้รับเชิงทฤษฎีและ / หรือเชิงประยุกต์	3
1.4 แผนดำเนินการ ขอบเขตและวิธีการวิจัย	4
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	6
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
2.1 แนวคิดเรื่องความเป็นจริงเสมือน (Virtual Reality)	8
2.1.1 ความหมายของความเป็นจริงเสมือน	8
2.1.2 ประวัติและความเป็นมาของความเป็นจริงเสมือน	9
2.1.3 ระดับความเป็นจริงเสมือน	10
2.1.4 ความจริงเสมือนเพื่อการศึกษา	14
2.2 ภาพกับการเรียนการสอน (Image with Learning)	14
2.2.1 ภาพเสมือนจริง (Image based Environment)	15
2.2.2 ภาพเสมือนจริงในการศึกษา	18
2.2.3 การออกแบบการใช้งานภาพเสมือนจริง	19
2.3 หลักแนวคิด Element of User Experience	22
2.4 หลักการออกแบบส่วนต่อประสานกราฟิกกับผู้ใช้(Graphic User Interface Design)	23
2.4.1 หลักการออกแบบ Interface	24
2.4.2 ส่วนประกอบของ Interface	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.5 แนวคิดการเรียนรู้ (Learning)	32
2.5.1 ลำดับขั้นของการเรียนรู้	33
2.5.2 การเรียนรู้จากวัตถุ	33
2.5.3 การเรียนรู้เพื่อการอนุรักษ์	34
2.6 เรือนไถลื้อ	35
2.6.1 ฝั่งบริเวณของเรือนพื้นถิ่น ไถลื้อ อ.เชียงคำ จ.พะเยา	35
2.6.2 ลักษณะของโครงสร้างเรือนพื้นถิ่น ไถลื้อใน อ.เชียงคำ จ. พะเยา	37
2.6.3 องค์ประกอบของเรือนพื้นถิ่น ไถลื้อ อ.เชียงคำ จ.พะเยา	41
2.7 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	47
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการศึกษา	49
3.1 กลุ่มเป้าหมาย	49
3.2 เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า	50
3.3 ขั้นตอนในการสร้างสื่อพินิจภัณฑ์เสมือนเรือนไถลื้อ	50
3.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลและแบบประเมิน	59
3.5 ขั้นตอนประเมินผลการค้นคว้าแบบอิสระ	61
3.6 เกณฑ์การประเมินสื่อมัลติมีเดีย	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	63
4.1 ผลการออกแบบพินิจภัณฑ์เสมือนเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมไทย ภูมิศึกษา: เรือนไถลื้อ	63
4.2 ผลการประเมินสื่อพินิจภัณฑ์เสมือนเพื่อส่งเสริมการศึกษาเชิงอนุรักษ์ สถาปัตยกรรมไทยภูมิศึกษา: เรือนไถลื้อ	72
4.3 ผลการวิเคราะห์การผ่านเกณฑ์ของผู้เรียนจากแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน	75
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปราย และข้อเสนอแนะ	79
5.1 สรุปผลการศึกษา	79
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	79
5.3 ข้อเสนอแนะ	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	87
ภาคผนวก ก แบบประเมินการออกแบบจากผู้เชี่ยวชาญ	88
ภาคผนวก ข แบบทดสอบก่อน – หลังการใช้สื่อพิพธิภัณฑ์เสมือน	91
ภาคผนวก ค การทดสอบและประเมินสื่อพิพธิภัณฑ์เสมือน โรงเรียนสาริตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่	94
ภาคผนวก ง ตารางผลการคำนวณทางสถิติหาค่า T-test และ P-value	97
ประวัติผู้เขียน	99

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
 Copyright© by Chiang Mai University
 All rights reserved

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 โครงสร้างเนื้อหาและน้ำหนัก (จำนวนข้อสอบ) ของเครื่องมือ	59
4.1 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านหลังการใช้สื่อพิพิธภัณฑ์เสมือน เรือนไทลื้อในส่วนของเนื้อหา	73
4.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 4 ท่านหลังการใช้สื่อพิพิธภัณฑ์เสมือน เรือนไทลื้อในส่วนของกรออกแบบ	74
4.3 ผลคะแนนของนักเรียนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้สื่อพิพิธภัณฑ์เสมือน เรือนไทลื้อ	75
4.4 ผลการวิเคราะห์การผ่านเกณฑ์ของนักเรียนจากแบบทดสอบก่อนและหลังการใช้สื่อ พิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ	78

สารบัญภาพ

ภาพ	หน้า
บทที่ 2	
2.1 จอภาพสวมศีรษะ, บวม, เคฟวี, แวนตามองภาพ 3 มิติ	11
2.2 จอภาพมอโนเตอร์ขนาดใหญ่	12
2.3 ชุดคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล	13
2.4 ภาพพาโนรามาเสมือนบริเวณชานเรือนไทลื้อ	16
2.5 ภาพพาโนรามาเสมือนภายในขี้ง้าว	17
2.6 ภาพพาโนรามาเสมือนภายในห้องนอน	17
2.7 ภาพพาโนรามาเสมือนภายในครัวไฟ	17
2.8 ภาพพาโนรามาเสมือนภายในขี้ง้าว	17
2.9 สภาพแวดล้อมภายในบริเวณเรือนไทลื้อ	18
2.10 Element of User Experience	22
2.11 หน้าแรกของเว็บไซต์ของหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่	27
2.12 ส่วนของแผนที่พิพิธภัณฑ์เสมือนของหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่	27
2.13 ส่วนของพิพิธภัณฑ์เสมือนหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่	28
2.14 การจัดวางรูปแบบของพิพิธภัณฑ์เสมือนของหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่	28
2.15 หน้าแรกของพิพิธภัณฑ์เสมือนของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	29
2.16 หน้าที่สองของพิพิธภัณฑ์เสมือนของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	30
2.17 การให้ข้อมูลของพิพิธภัณฑ์เสมือนของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	30
2.18 การจัดวางรูปแบบของพิพิธภัณฑ์เสมือนของพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ	31
2.19 ภาพผังบริเวณเรือนไทลื้อ อ.เชียงคำ จ.พะเยา	35
2.20 ไม้ธูป	36
2.21 ภาพเสาเรือนไทลื้อ	37
2.22 ภาพพื้นใต้ถุนเรือนไทลื้อ	38
2.23 ภาพบันไดทางขึ้นเรือนไทลื้อ	38
2.24 ภาพโครงสร้างพื้นเรือนไทลื้อ	39
2.25 ผนังเรือนไทลื้อ	39

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
2.26 ภาพโครงสร้างหลังคาเรือนไทลื้อ	40
2.27 ภาพใต้ถุนเรือนไทลื้อ	41
2.28 ภาพบันไดทางขึ้นเรือนไทลื้อและประตูแอ้ว	42
2.29 ภาพระเบียบหรือเดินเรือนไทลื้อ	42
2.30 ภาพชานเรือนไทลื้อ	43
2.31 ภาพส่วนครัวเรือนไทลื้อ	44
2.32 ภาพห้องนอนเรือนไทลื้อ	44
2.33 ภาพค่าน (ที่วางของใต้หลังคา)	45
2.34 ยุงข้าว	46
บทที่ 3	
3.1 Navigation Design	51
3.2 Site Map	52
3.3 แสดง Wire frame หน้าหลักของสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ	53
3.4 แสดง Wire frame หน้าแสดงข้อมูลของสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ	55
3.5 ภาพแสดงโทนสีธรรมชาติที่นำมาใช้กับสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ	56
3.6 ภาพแสดงที่มาของกราฟฟิกของปุ่มควบคุมเสียง	56
3.7 ภาพแสดงที่มาของกราฟฟิกของปุ่มขยายหน้าจอ	56
3.8 ภาพแสดงที่มาของกราฟฟิกของปุ่มเมนูหลัก	57
3.9 ภาพแสดงที่มาของกราฟฟิกของปุ่มลิงค์แสดงรายละเอียด	57
3.10 ภาพแสดงที่มาของกราฟฟิกของปุ่มลิงค์ไปยังแต่ละส่วนของเรือนไทลื้อ	57
3.11 แสดง Diagram ขั้นตอนการออกแบบและพัฒนาสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือน	58
บทที่ 4	
4.1 หน้าหลักของสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ	63
4.2 แสดงภาพเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนไปตามแต่ละหัวข้อของเมนูหลัก	64
4.3 หน้าผังบริเวณของสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ (ด้านข้าง)	64
4.4 หน้าผังบริเวณของสื่อพิพิธภัณฑ์เสมือนเรือนไทลื้อ (ด้านหน้า)	65

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพ	หน้า
บทที่ 4	
4.5 หน้าก่อนเข้าภายในเรือนของสื่อพีพริทัศน์ที่เสมือนเรือนไทลื้อ	66
4.6 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของใต้ถุนเรือนไทลื้อ	66
4.7 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของชานไทลื้อ	67
4.8 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของยุงข้าว	67
4.9 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของครัวไฟ	68
4.10 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของห้องนอนเรือนไทลื้อ	68
4.11 ภาพของหน้าที่แสดงภาพแท็บบาร์ (Tab Bar) สีขาวโปร่งแสง	69
4.12 ภาพของหน้าที่แสดงส่วนของโครงสร้างเรือนไทลื้อ	69
4.13 ภาพการแสดงผลของการคลิกในหน้าโครงสร้างเรือนไทลื้อ	70
4.14 ภาพขึ้นส่วนของโครงสร้างหลังคาเรือนไทลื้อ	70
4.15 ภาพขึ้นส่วนของโครงสร้างผนังเรือนไทลื้อ	71
4.16 ภาพขึ้นส่วนของโครงสร้างพื้นเรือนไทลื้อ	71
4.17 ภาพขึ้นส่วนของโครงสร้างฐานเรือนไทลื้อ	72